

Nr 64.

Av herr **Hage**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående införande av en kommunal objektskatt.

Vid behandlingen av den kommunalskattereform, som förelåg till avgörande vid 1920 års riksdag, väcktes av undertecknad Hage jämte herr L. Alvin i Älvdalen en motion (nr 405 i andra kammaren), vari bland annat ifrågasattes, att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, »huruvida, på vilket sätt och efter vilka grunder en kommunalskatt, ungefärligen motsvarande fastighetsskatten, må kunna läggas på innehavet av möblemang utöver ett visst värde». Vid samma tillfälle väcktes också av herr P. Sköld en motion (nr 408), vari hemställdes, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 191 (om förslag till ny kommunalskattelag m. m.), att förmögenhet, vilken icke åsamkar ägaren vare sig fastighets- eller näringskatt, må påföras en särskild skatt — förslagsvis kallad kommunal kapitalskatt.

De yrkanden, som i nämnda motioner framfördes, vila på en skattepolitisk uppfattning, som torde vara svår att förklara som oriktig, nämligen den, att då innehavet även av den allra minsta fasta egendom, t. ex. ett litet eget hem, belägges med fastighetsskatt och inom statsbeskattningens område betraktas som förmögenhet och blir underkastat förmögenhetsbeskattning därigenom, att $\frac{1}{60}$ av denna förmögenhet tillägges inkomsten, varigenom inkomst- och förmögenhetsskatten ökas, då bör även i de bägge motionerna omnämnda skatteobjekt göras till föremål för en objektbeskattning såväl inom kommunalbeskattningens som inom statsbeskattningens område.

En sådan uppfattning deklarerades som sagt i den ovannämnda av mig och herr Alvin vid 1920 års riksdag väckta motionen, där det bland annat påpekas, att innehavaren av en liten fastighet, som blir underkastad objektskatt (bevillning av fast egendom), kan jämföra sin egen

beskattning med beskattningen av en stor inkomsttagare, som avsätter en del av sin inkomst till inköp av ett dyrbart möblemang. »Det finnes», framhölls i nämnda motion, »enligt vårt förmenande, lika mycket fog för att belägga ett dylikt skatteobjekt — ett möblemang, som överstiger ett visst normalbelopp — med en skatt, motsvarande fastighets-skatten, som det finnes anledning att lägga fastighetsskatt på en fastighet. Men så sker ej enligt regeringens förslag, och detta måste framstå, särskilt för en mindre egnahemsägare, som en orättvisa i regeringsförslaget.»

Längre fram i motionen heter det i samma sak:

»Men även i en del andra punkter anse vi, att regeringens förslag ej är fullt tillfredsställande. Vi vilja härvidlag först peka på vad vi förut berört, nämligen att det kunde finnas lika stor anledning att lägga en skatt, motsvarande fastighetsskatten, på innehavet av möbler utöver ett visst värde, som det finnes anledning att lägga fastighets-skatt på fastigheter. En sådan objektskatt borde naturligtvis åstadkommas även med avseende på *stats*beskattningen, så att möbler utöver ett visst värde infördes bland den förmögenhet, som tillägges inkomsten vid inkomst- och förmögenhetsbeskattningen. Det kan under sådana förhållanden med hänsyn till frågans outredda läge ifrågasättas, huruvida riksdagen nu bör i regeringens skattelagförslag införa en bestämmelse om objektskatt å möbler utöver visst värde per ägare eller om riksdagen skall nöja sig med att för denna gång avlåta en skrivelse i frågan. I detta sammanhang kan samtidigt anmärkas, att det uppgivits, att i någon utländsk skattelagstiftning finnas bestämmelser om skatt å taxeringsvärdet å motsvarande skatteobjekt utöver ett visst värde. Detta har dock ej kunnat kontrolleras. Under alla förhållanden måste det dock kunna påstås, att innehavet av t. ex. ett lyxmöblemang eller ett möblemang med högre värde, än vad som motsvarar värdet på ett möblemang till t. ex. 3 å 4 rum och kök, måste kunna anses vara bevis för särskild förmåga att bära skatt — åtminstone innebär innehavet av ett sådant möblemang (vari en ej obetydlig del penningar placeras, vilka, om de kvarstode som kapital eller insattes i rörelse eller på annat sätt placerades, bleve på annat sätt objektbeskattade, på samma gång som de i de flesta fall antagligen tillfördes en nyttig produktionsverksamhet) ett bevis för en större skattebärighet än innehavet av en mindre egnahemsfastighet, som innehavaren många gånger tvingas uppbygga, om han skall kunna skaffa sig någon bostad.»

Men frågan om en sådan beskattning har även under en föregående riksdag varit föremål för behandling. Vid 1910 års riksdag, då frågan

om den nya lagstiftningen om inkomst- och förmögenhetsbeskattningen låg före till behandling, väcktes nämligen tvenne motioner i frågan, nämligen dels av herr Karlsson i Fjäl (numera i Gasabäck), vilken yrkade, att riksdagen måtte besluta, att vid taxering av förmögenhet såsom tillgångar även skola upptagas möbler, husgeråd, smycken och andra lösören, som äro avsedda för skattskyldigs och hans familjs personliga behov, bekvämlighet och trevnad, till så stor del, som denna egendom sammanlagt överstiger ett värde av sextusen kronor, dels av herr Carl Olausson med instämmande av herrar Oscar N. Olsson, C. Walentin, Cornelius Olsson, Aug. Ifvarsson, Anders Olsson, A. C. Gunnarsson, Nils Jönsson, Kvarnberga, Johan Jönsson, Revinge, Jöns Pålsson, A. Henriksson, O. H. Svensson, Saläng, Herm. Carlsson, J. P. Igel, J. E. Cervin, Gustaf Strömberg, Gustaf Gustafsson, Herman Andersson, Gust. Månsson, S. J. Larsson och A. Magnusson, i vilken motion påyrkades, att i den nya inkomst- och förmögenhetsskattelagen skulle införas en bestämmelse om, att som förmögenhet skulle taxeras bland annat även »levande och döda inventarier i den mån dessa för varje skattskyldig överstiga 10,000 kronor.»

Som skäl för detta yrkande framhölls:

»Uti bestämmelserna om grunderna för taxering av förmögenhet stadgas uti 13 §, att som tillgångar skola icke upptagas »möbler, husgeråd, smycken och andra lösören, som äro avsedda för den skattskyldiges och hans familjs personliga bruk, konstverk, bok-, konst- och därmed jämförliga samlingar, så framt ej ägaren med dem driver handel eller yrkesmässigt håller dem för allmänheten tillgängliga». »Genom dessa bestämmelser», fortsätter motionären vidare, »kan en person, vars tillgångar huvudsakligen äro av ifrågavarande slag, men uppgå till ett stort förmögenhetsvärde, exempelvis 100,000 kronor, vara från skatt för dessa tillgångar fullständigt fri, då däremot en fattig man för sitt lösöre, vars värde stannar vid några hundra kronor, får härför erlägga skatt. Dessa förhållanden kunna ej betraktas stå i överensstämmelse med principen om likställighet i skatteavseende. Ej heller kan det anses rättvist, att elementarläraren och professorn, vilka för utövandet av sitt kall behöva de boksamlingar de äga, för dessa skola vara befriade från skatteplikt, då däremot arbetaren måste erlägga förmögenhetsskatt för sina verktyg, icke ens spade och spett undantagna. Några talande skäl för att ägaren av smycken, konstverk och konstsamlingar skall vara befriad från förmögenhetsskatt, har jag lika litet kunna finna. För att skatteolikheten i detta avseende ej skall bliva alltför stor, synes det mig nödvändigt, att de föreslagna bestämmelserna i denna del ändrades

och att grunderna i detta avseende begränsades till högst 10,000 kronor för varje skattskyldig samt att i denna skattefrihet finge inrymmas alla slags levande och döda inventarier».

De synpunkter, som i denna motion från år 1910 anföras, torde vara i huvudsak riktiga, även om vissa delar av uttalandena ej äro tillämpliga på den skattelagstiftning, som nu existerar.

Emellertid avstyrkte bevillningsutskottet vid 1910 års riksdag (betänkandet nr 29) i huvudsak ovannämnda yrkanden med anförande av den motiveringen, att särskild objektskatt bör läggas på sådan egendom, som anses ge avkastning men ej t. ex. på möbler, samlingar m. m., som ej giva någon avkastning — en uppfattning, som knappast torde kunna anses fullt riktig, ty även om innehavet av ett möblemang ej giver *direkt* inkomst, så giver det dock inkomst på det sättet, att den inbesparar en utgift, som inställer sig för den, som ej äger möblemang, då han nödgas hyra en möblerad lägenhet och alltså erlagga hyra för möbler^{*)}.

Nu gällande bestämmelser på statsbeskattningens område lyda i detta avseende på följande sätt:

»13 §.

Såsom förmögenhet taxeras skattskyldigs tillgångar, i den mån de överstiga hans skulder.

Vid taxeringen skola såsom tillgångar upptagas:

1:o fast egendom;

2:o lös egendom, såsom

a) levande och döda inventarier;

b) gruvor, fartyg;

c) råämnen, varor och dylik lös egendom;

d) penningar, aktier, lotter i solidariska bankbolag, andelar i bolag, föreningar för ekonomisk verksamhet och rederier, som ej äro aktiebolag, fordringar, obligationer och andra värdepapper ävensom smycken;

e) patent- och förlagsrätter;

f) rätt till skogsavverkning å annans mark samt rätt till stembrott eller därmed jämförlig rätt att i visst avseende tillgodogöra sig annans fasta egendom;

g) tomträtt ävensom besittningsrätt till fast egendom, där innehavaren ej enligt 15 § skall anses såsom ägare, så vida rättigheten är

^{*)} För övrigt kan i det sammanhanget anmärkas, att för fast egendom får betalas fastighetsskatt, även i det fall, då nämnda egendom ej giver någon inkomst.

utan vederlag eller mot visst belopp en gång för alla upplåten för innehavarens livstid eller för tid, varav vid nästföregående års utgång återstode minst fem år;

h) rätt till ränta, avkomst av fast egendom eller annan stadigvarande förmån, som icke avses i 2:o g), såvida rättigheten är förhandenvarande och bestämd att tillgodonjutas för den berättigades livstid eller för tid, varav vid nästföregående års utgång återstode minst fem år.

Såsom tillgångar skola icke upptagas:

möbler, husgeråd och andra inre lösören, som äro avsedda för skattskyldigs och hans familjs personliga bruk;

konstverk, bok-, konst-, och därmed jämförliga samlingar så framt ej ägaren med dem driver handel eller yrkesmässigt håller dem för allmänheten tillgängliga;

kapitalvärdet av undantagsförmåner och pension ävensom av annan förmån, vilken åtnjutes på grund av ett förutvarande tjänsteförhållande;

rätt till ränta, avkomst eller förmån, som är bestämd att tillgodonjutas för den berättigades livstid, där värdet av vad han årligen må i sådant avseende åtnjuta understiger 1,000 kronor;

rätt till förmögenhet, varav en annan för närvarande åtnjuter avkastningen».

Av detta framgår t. ex. att till och med den allra minsta bondes och arbetares levande och döda inventarier, t. ex. mindre åkdon, kärror m. m., komma med i den statliga objektskatten, under det att däremot den förmögne mannens lösören, som endast fylla ett lyxbehov, då de äro avsedda för *personligt* bruk, ej upptagas till beskattning. Detta måste ovillkorligen vara oriktigt och orättvist.

Gäller det åter igen den kommunala beskattningen, faller under objektbeskattning (bevillningen av fast egendom) endast fast egendom, som taxeras ända ner till ett värde av 1,000 (i vissa fall 500) kronors värde.

Som skäl för att man ej skall lägga objektskatt på vissa slag av den ovannämnda egendomen, t. ex. konstsamling m. m., har anförts, att man ej så noga kan uppgiva värdet på dylika tillgångar. Häremot kan emellertid invändas, att det väl torde bliva nödvändigt att, för att framfå värden på ovan nämnda föremål, använda sig av deklara-tionsvägen. I flera fall finnas uppgifter om inköpspriser och dessutom finnes möjlighet att vid behov använda sig av sakkunniga för uppskattningen.

Statens och kommunernas nuvarande ekonomi och behov av att erhålla ökade skattekällor motivera i hög grad, att ovan nämnda skatte-

objekt göras till föremål för beskattning, då nu i alla fall både den statliga och kommunala beskattningen lagts på den principen att vila både på *inkomst* och på *förmögenhet* (fast egendom och en del andra tillgångar). Särskilt torde en objektskatt på möbler, som i värde övergå vad som kan anses normalt för t. ex. 3 à 4 rum och kök (lyxmöblemang), kunna anses komma att medföra ett ej betydelselöst skattetillskott både inom stats- och kommunalbeskattningen. Det torde ej möta några svårigheter att härvidlag fastställa (efter prisläget vid olika tillfällen och olika dyrortsförhållanden) vad som kan anses böra vara med avseende på husgeråd undantaget från den ifrågasatta beskattningen såsom varande nödvändigt för normalt behov. Resten, utgörande lyxinnehav, bör beskattas.

Under hänvisning till ovanstående motivering och under erinrande om, att föregående riksdag beslöt en ytterligare utredning om den kommunala beskattningen, hemställes alltså,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida och i vilken utsträckning en objektskatt, motsvarande bevillning av fast egendom, må kunna inom den kommunala beskattningen läggas på skatteföremål (möbler utöver ett visst normalinnehav, samlingar, automobiler m. m.), på vilka ingen kommunal objektskatt nu lägges, och för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 21 januari 1921.

Ernst Hage.